

„Csúcstechnika”

Sokáig elvitatkozhatnánk, van-e köze egy autódarunak a csúcstechnikához. Okos ember nyilván rávágna, nincsen. Korunkban az a csúcs, amiben számítógép dolgozik, és még csúcsabb, ha még jobb benne a számítógép. Annyi türest elbir még a fogalom, hogy a maga idejében a kőbalt is számíthatott a legjobbnak és legeredményesebbnek — ma ezt is agyonutált szóval a leghatékonyabbnak mondanánk, pedig abban a számítógépnek kökorszaki változata se szerepelt. Ilyen észjárással hadd mondjam Horváth Illés daruját csúcsnak. Nálunk, most, ez a legjobb. Látott ugyan jobbat is már, egyet, de az osztrák volt. Magyar változata is van újabban, külföldi mintára csinálják, de nem a legjobbnak vették meg a gyártási jogát. Az még félig kökorszaki, és csak félig csúcs. (Takarékosságunkban megpróbáljuk keresztelni néha a keresztelhetlent is.)

Vasbeton talpfákat rakodott egyszer. Fából vaskarika, ha így mondom, de biztosan érti mindenki. Odaállt hatalmas kocsiával a rakás elé, kiszállt a füléből, hozta magával kicsi matracát, fölmászott a daru serpenyő-ülésére, elkezdte billegtetni a gombokat-karokat, és igen rövid idő alatt, igen kicsi segítséggel telerakta autóját. Mintha egy újkori kentaur rakná saját hátára a terhet. A talpfák darabja, ha jól tudom, két mázsa és negyven kiló, egy fogásra mégis fölvezet hatot-het is. Másfél tonna, egyszerre!

Annyira gépmádó azonban soha nem voltam még, hogy az öskentaur gépi változatáról akarnék írni. Arról inkább, hogy Illés közben mindig mosolygott, viccelt. Talán ráncolnise tudja a homlokát.

Be, Szegedre

- Asotthalmi?
- Miből találta ki?
- Alsótanyáinak gondoltam, ott maradtak meg a bibliai nevek.

A járásszelen született, a hajdani nagy legelő területén. Falusi változatát csúfondáros piszkalódással juhszélnek mondanánk. A birkához annyi köze van, hogy gyerekkorában még rengeteget futkosott utána. Senki meg nem jövedlőhette volna akkor, hogy abból lesz az egyik legjobb darus, aki tereli a birkát. Ehhez azonban hosszú út vezet, még akkor is, ha összesen harminckét éves.

Apja beadta a család összes földjét a szövetkezetbe, és elment Pestre dolgozni. Sokan elmenekültek akkor, ma úgy szépítjük a dolgot, hogy az ipar aranytartálékának mondjuk őket. Az aranytartáléknak azonban két napjába került, hogy hazaérjen, sokáig nem válalhatta, anyja pedig sehogyan nem akart Pestre menni. Szegeden, a Gerle soron vett egy portát, gödrös is volt, víz is járta, de házat rakott rá. Hej, de szép idők voltak azok! Az udvaron lehetett korcsolyázni — amíg föl nem töltötték. Izgó-mozgó familia lehet, mindig tudta tágitani a hasítékot, ha kemény fába vágta a fejszéjét. Tíz éve lehet, hogy megint új háza költöztek, a régit meg eladták. Békésen kivárták,

amíg a nagy vízesség miatt a szomszéd árulni nem kezdte a mellettük levő telket, megvették, és arra épített a két testvér. Egy borkorban maradt a teljes familia. Jobban tudják így segíteni egymást.

Mozog az ég

Hogyan lett darus? A lakatosságot tanulta ki, levizsgázott gépkocsiból is, és sofőrnek ment. A szalámigár húsait szállította, aztán katonára lett két évre, vissza a gyárba, a buszvezetésből is levizsgázott, buszszal is járt, de kevésnek találta a pénzt. Beszögött a Volánhoz, segédvezetői minőségben lisztet rakodott. Jött le a zsák a csúszdán, elkapkodta, raklapra tette, hogy tovább már targoncával lehessen igazgatni az útját. Ha jól megjázt, csupa csiriz lett. Bútoros Ifát kapott utána — bútorokat szállított —, aztán Skodát, és mindent vitt, amit kellett. Sokszögezett is.

— Az mi?

— Megrakták a kocsit Szegeden, kezembe nyomtak hat menetlevelet, és elvittem az első fuvar — mondjuk — Kaposvárra. Ott lerakták, bejelentkeztem a pesti központba, megmondták, honnan vigyem a következőt Debrecenbe. Onnan ugyanígy küldtek tovább, és jó volt, ha a hét végén hazaértem. Szerencsénkre kiement már a divatból.

Az ég azonban tovább mozog, tágul a hasíték: könnyűgépkészleői tanfolyamra jár, kap egy nyerges Ifát, kicsi daruval. Típusvizsgák sorozatát teszi le, aztán jön a nehézgép-kezelői, hogy ne kelljen azt mondania, elnézést kérek, de az én képeztésem csak eddig ér. Most is tanfolyamon ül.

— Még mi akar lenni?

— Megkérdeték odabent, lenne-e kedvem nemzetközi fuvarra.

— Ezt mondják ma kamionosnak?

— Ezt. Hirtelen rossz hírű szakma lett, a lányok miatt. Nekem azonban nagyon jó a családi háttér, és pénzem sincsen bolondságokra, nem hiszem, hogy felténi kellene.

— Mindezt azért, mert megunta már a nálunk elkövethető legjobb darut is?

— Jó is, okos is, de ha esik az eső, semmi nem védi az embert. Harmadik éve emlegetik, hogy kivonják a forgalomból, mert öregszik a szerkezete, devizánk pedig nincsen, hogy hasonló újat vegyünk, márpedig, aki a jóba belekóstolt, nem szívesen adja alább. Van is annyi hajtó-

energia bennem, ha lehet, mindig lépünk egyet. Sofőrségben a kamion a csúcs.

— Es ha tovább is üzné a belső energia?

— Nem tudom, mi lesz akkor. Ennél följebb már nem mehetek.

— Minden új állás nyereség is, de veszteni is muszáj. Ez a daru olyan, hogy gombnyomásra eljárra a Kallai kettőst, és talán fogat is lehetne húzni vele.

— Ez csak a dolog egyik fele. Hordtam például a betongerendákat az épülő házakhoz. Ha most elmegeyek előtűk, mondhatom magamban, erre is én raktam föl. Ugy, hogy közben egyszer sem döntöttem le a falat! Ebből is kevesebb lesz ezután, illetve nem gyarapszik tovább. A világ azonban megnő körülöttem.

Négy Illés

Az útlevele megvan már, két próbajárat is mögötte van. A hét végén levizsgázzik, és indulhat a sokadik csúcsra, a kamionra. Azt mondja, eddigi lépései mind egy-egy szűrőt is jelentettek, a hitványabbja régen kihullott már mellőle, tehát nem fél. Aki ennire alacsonyról, a jártásszélről indul, és a maga erejéből kapaszkodik fölfelé, az ne is féljen, de azt se felejtse el, hogy a gerince később se görbülhet meg.

Apja is Illés, nagyapja is, és ezt a nevet kapta a fia is. Időközben megint divatos név lett. Kisebbségi Illés, nézd meg jól apádat! Legalább ennyire egyenes legyen a te derekad is! És te is vigyázz rá, hogy az övé se görbülhessen!

Horváth Dezső

„Szabadúszók” szervezele

Szombaton tartotta alakuló taggyűlését a Szabadfoglalkozású írók, költők és műfordítók szakszervezeti alapszervezete. A résztvevő írók, költők és műfordítók megalakították szakszervezeti alapszervezetüket, mely az alábbi határozatot hozta.

A jelenlévők egyhangúlag kimondják, hogy a Művészeti Szakszervezetek Szövetségén belül 1987. január 31-én megalakult a Szabadfoglalkozású írók, költők és műfordítók szakszervezeti alapszervezete, amely a Magyar Szakszervezetek Alapszabályja és a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége működési szabályzata szerint kíván tevékenykedni. Az alapszervezetnek tagja lehet minden szabadfoglalkozású és munkaviszonyban álló író, költő és műfordító, aki elfogadja a magyar szakszervezeti mozgalom célkitűzéseit.

A résztvevők megválasztották a tisztségviselőket. A szakszervezeti bizottság elnökévé Gálóczi Erzsébetet, titkárává Mezey Katalint, tagjaivá Domokos Mátyást, Göncz Árpádot, Ágh Istvánt, Vasi Gézőt és Földes Pétert választotta. (MTI)

Kezdődik a téli vásár

A ruházati kereskedelem az idén is megrendezi a hagyományos tél végi kedvezményes vásárt, amely ezúttal február 2-től 14-ig tart. A Belkereskedelmi Minisztériumtól kapott tájékoztatás szerint az áruhalap a tavalyihoz hasonlóan eredeti áron megközelíti a kétmilliárd forintot, s a vállalatok arra számítanak, hogy ennek 70-75 százaléka elkel a vásár idején. Az engedmény mértéke az idén is 30-40 százalék.

Az ország Centrum áruházaiiban összesen mintegy

Süket fülekre talál

Évek óta figyelem, miként gyűri magát Trabantjába a hórihorgas adóügyi ellenőr — a szemben levő ház lakója —, hogy időre érkezzen a lakásától körülbelül száz méternyire levő munkahelyére. Furcsa szokása iránti érdeklődésem csak fokozódott — mit fokozódott?, elemi erejűvé vált —, amikor a havas napok beálltával a rádió, a televízió és a lapok — nem beszélve a józan észről —, arra kérték a lakosságot, hogy lehetőleg senki ne használja személyautóját. Mondanom sem kell, öles természetű polgártársam fittyet hányt e figyelmeztetésekre. De fittyet hánytak ez országban több százan, csak figyelni kell a tv-híradók adását az évek óta ilyenkor elakadó Ladákról, Skodákról vagy éppenséggel olyan autósodákról, mint például a Mercedesek. Vajon miféle indulat — mert gondolatnak nem nevezem — vezérli ezeket a pilótákat? A „Majd én megmutatom!” kivagyisága? Vagy a „Te csak pipáld, Ladányi!” lenéző fölénysége? Ki tudja? Nekem még nem sikerült megfejtenem. Nem sikerült, mert nemcsak autóban ülnek ők, hanem nap mint nap ott találjuk a hozzájuk hasonlókat a kocsmák bűzében pálinkát vedelve, bort szürcsölgetve, vagy sört kóstolgatva. Az alkoholfogyasztás káráról, egyéni és kollektív ártalmairól tengernyire duzzadt immár a jószándékú figyelmeztetés, segíteni akaró felvilágosítás. Ugy látszik, hiába minden kérés, figyelmeztetés. Vajon meddig folyik még az önpusztítás? A válasz néma hallgatás.

De térjünk vissza a hóeséshez! Évek óta tapasztok a havat házaink előtt, s várjuk, hogy az úristen majd eltakarítja az égi leplet. Pedig miféle karikagyűrű esne le az újjunkról, ha időben lapátot ragdánánk, s tennénk, amit kell? Csak egy kicsit kellene változtatnunk köldöknéző fel fogásunkon: azon, hogy „csak a lakásom ajtaján belül van dolgom, kötelességem, az utca, a tér, a város már nem az enyém”. Évente hangzanak el felhívások, utasítások a járdák tisztán tartására, de ezek a felhívások is — éppúgy, mint a fent említettek — süket fülekre találnak.

Tudom, látszólag kis dolgok ezek, ettől még nem dől össze a világ. Én azonban úgy látom, hogy e kis dolgok mögött egyre baljósabb népi-nemzeti karakter körvonalai kezdenek kibontakozni. Egy olyan jellem, melyben a közügyek, közérdekek felkarolásának, felvetésének igényét a legyintés, az elhallgatás, a leintés, esetleg a nyílt szembefordulás kíséri. Pontosan: a kérésekre és a kérdésekre az elhallgatástól, a vállveregető lelkisínylestől a haragos tiltakozásig születtek a válaszok. (Bár én itt a „süket fülek”-ről meditolok, mégsem tagadhatom, hogy a reggel kilenc óra utáni időhöz kötött alkoholvásárlási rend híret milyen, nyomdáfestéket nem tűrő hangon, ordenáre módon kommentálta egyik polgártársam.) Az említett példák látszólag tehát kis dolgok, de az elhallgatásoknak, megoldás nélkül hagyott, válaszra sem méltott kérdéseknél fontosabb ügyekben is tanúja vagyok.

Szűk körű sajtóvita kerekedik arról, hogy milyen mértékben lehet, szabad szellőz-

tetni a belső titkokat (?) a fiatal magyar szépségkirálynő tragikus haláláról. Mondom: szűk körű vita, alig tudok meg valamit arról, ami a kulisszák mögött történt. Azt azonban tudom, hogy a vásári procedurát leállították. (Vagy betiltották? Felfüggesztették, netán jobb időkre elnapolták?)

A kimerítő magyarázatot, amit a felnőtt magyar állampolgár már régóta megérdemelne, azonban nem olvasom és nem hallom. A kérdés — mi történt? — kimondatlanul is elhangzik, de úgy tűnik, ezúttal is süket fülekre talál.

Népszerű irodalmi hetilapunkban MGy fanyar humorral jövedőli meg a mai negyvenesek „nagy generációját”-nak húsz év múlva kezdődő országglását. Ő így kérdez. Mások másként. Leírják, „szociológusok” a vezető gárda ésszerű cserélődési folyamatának lelassulását. Vannak, akik direktben kérdeznak. Vagyis kérdésben nincs hiány. Csak a válaszok... A válaszok maradnak el. A Hétben tudós biológusok nyilatkoznak a genetika jelenéről, jövőjéről, örökös lehetőségeiről. Elmondják, hogy hazánk egyelőre megnyugtató helyen áll, de ha elmarad a fejlesztés, a századfordulóra behozhatatlan lemaradásban leszünk. Ha az egyetemeken nem kapnak pénzt a kutatásra, csak kis hatáskörrel tudnak oktatni — így a tudós elmék. Ők tehát már nem is kérdezők. Erről jut eszembe! Az oktatásról, mindenekelőtt a felsőoktatásról sem illik már régen kérdezni. Az egykor elhangzott kérdésekre ugyanis az élet már megadta a választ. Fel-felröppennek hírek például arról, hogy az 1948 után emelt fővel hirdett, analfabétizmus elleni harcunkban mintha megtorpanjunk volna. (Talán csak nem tervszerű a visszavonulás? Netán rugalmas elszakadás?)

Zsörtölődöm, nem hagy nyugodni a lelkiismeretem, magamra förmedek: ne játszd meg magad! Te is tudod, miért nincs válasz. A kérdések mögött milliók, ha nem milliárdok lapulnak ugyan ugrásra készen, de elköltötték őket. Másra keltenek... S a diskurzust folytatom — legalább a másik énemhez intézett szó ne találjon süket fülekre.

S így válaszolok: annyira rosszul azért nem állunk. Meg különben sem a pénz nagyságrendjével van baj, hanem azzal a szemlélettel, amely meghatározza felhasználásának módját. Mert például van pénz Isaura fogadására — nem is Budapesten, hanem már Frankfurtban —, utaztatására hóban és fagyban, van pénz elsportolónk és annak látszó sportolónk státuszainak biztosítására, új adminisztratív álláshelyek kreálására. Csak arra nincs, aminek a haszna évek múlva térülne meg, s talán nem is mindig csengő aranyakban.

Magamnak hát megadtam a választ, de vajon elég-e ennyi? Mert a személyautó-tulajdonosokat — feltehető — hiába kérjük, ne induljanak utatalan utakra. Kérésünk ugyanis süket fülekre talál. Lelkük rajta! De azokra a kérdésekre, kérésekre, amelyek tovább már nem halaszthatók, végre jól hallható választ kellene adni.

Csertői Károly

Hogyan dönt a medve?

Február másodikika jeles nap: Gyertyaszentelő napja. Sárguló kalendáriumokban tavaszkezdő ünnepként szerepel. A népi időjósok szerint a medve felelőre mély téli álmából, kidugja fejét a „barlangjából”, s határoz abban a fogas kérdésben: vajon érdemes-e ébren maradni? Avagy célszerűbb még néhány hetet ismételt csendes alvással töltöni. Döntéséber a mai nap időjárása segíti;

nevezetesen, ha szép, napsütéses idő fogadja, „megíjed a saját árnyékát!” s sietve visszabújik meleg gaurájába. Ha viszont borús, zimankós hóföregtet kavargat szemébe a havat, utának indul, s „bizik” a hideget felváltó, közelebbi tavaszias fölmelegedésben.

Igaza volna a medvének? Tényleg megérzi előre az időjárás alakulását? Magam is sokat jártam csiki székei barátaim vezetésével a medvék után! A tusnádi Várhegyesen, a Medveárokban,

Mohosban és távoli-közelitől hazájukban találkoztunk sokféle „Marci bá”-val, ahogyan ottani testvéreink nevezik a medvét. Volt, amikor napsütésben „guborált” a zörgő konzervdobozok között a közeli hotel szemétdombján! Más évben meg ugyanilyen napsütésben hótétos gaurájában „pipált” a kis szellőzőkürtőn át. Persze más ma már a mód a kárpáti barnamedve telelési szokása, ősi viselkedésébe beleszólt a legfőbb Domnule, az ember! A védelme, vadászata, zavarása és a táplálkozási lehetőségek módo-

sulása az ősmackó szokásait is kilendítette régi ritmusából.

Persze, az változatlanul igaz, hogy a jeles napokhoz fűződő népi jóslások egy része továbbra is alátámasztható tudományosan. S ilyen Gyertyaszentelő napja! Azon a meteorológiai megfigyelésen alapszik hogy a hideg és meleg szakaszok minden évben ritmikusan változnak időjárásunkban. Igaz, ez a ritmusváltás nem mindig azonos napon következik be minden évben. Tehát, ha február 2-a egy hideg időszakhoz tartozik, akkor valószínű, hogy egy-két héten belül felmelegedés fogja felváltani, s fordítva is igaz. Mai jeles napunk hagyományát a természettel együttélő havasi nép teremtette az ősidőkben egzisztenciális szükségletből. Hagyományunk ma már nem egyéni tapasztalaton alapul, hanem szép kulturális örökségünk. Tv-macis, meteorológiai műholdas világunkban azért szívmengető a hagyomány parázsánál tűnődni, s várni az áradó vizek tudót repesztő illatát...

Calzmazia György

Befejeződtek az egységgyűlések

Országsszerte befejeződtek a munkásörsg egységgyűlései, amelyeken a testület tagjai megemlékeztek a munkáshatalom megvédésének, a párt újjászervezésének és a munkásörsg megalakulásának 30 évfor-

dulójáról. A hétvégi pihenőnapokon megtartott gyűléseken köszöntötték a testület 4200 alapító tagját és azokat, akik részt vettek a munkásörsg megszervezésében, segítették tevékenységüket.